

“Εκλεκτοί του Θεού είναι οι ταπεινοί”

/ Γνώμες

Πρωτοπρεσβύτερος π. Παντελεήμων Κρούσκος, Θεολόγος

Οι μακαρισμοί, τμήμα της επί του όρους ομιλίας αποτελούν, κατά την ευαγγελική παράδοση του ευαγγελιστού Ματθαίου, την πρώτη δημόσια διδασκαλία του Χριστού. Ο Κύριος ήρθε στον κόσμο να φέρει το μήνυμα της σωτηρίας την ίδια την σωτηρία και να εγκαινιάσει μια νέα περίοδο άφεσης και πνευματικής μακαριότητας, την βασιλεία των ουρανών.

Μακάριος σημαίνει ευτυχισμένος. Και πράγματι σκοπός της δημιουργίας του ανθρώπου ήταν η απόλαυση της θεϊκής αγαθότητας, η αληθινή ζωή και άμεση κοινωνία προς τον Θεό, η ατελεύτητη μακαριότητα. Έπειτα ακολούθησε η αμαρτία και η συνέπεια της ο θάνατος, η δυστυχία, η απομάκρυνση και ακοινωνησία του Θεού. Σε αυτή την τραγική κατάσταση της θανάσιμης δυστυχίας ήρθε να

συναντήσει και να αναστήσει τον πεσόντα άνθρωπο , ο λυτρωτής Χριστός, η Χαρά του ανθρώπου.

Οι Μακαρισμοί είναι μία σκάλα ηθικής και πνευματικής τελείωσης, ένας μυσταγωγικός γολγοθάς προς την πνευματική τελείωση. Οι Μακαρισμοί είναι παράθυρα που βλέπουν στον κόσμο της τελειότητας. Και πολύ ευστόχως παρατηρεί ο μέγας Βασίλειος: «όποιος άνθρωπος κατορθώσει να εφαρμόσει όλες τις εντολές των Μακαρισμών είναι πράγματι ο τέλειος άνθρωπος, ο τέλειος χριστιανός, ο όντως μακάριος, τ.ε ο άγιος.». Γι' αυτό και ο Κύριος ωμίλησε από το όρος για να μας υποδείξει την θαβώρεια κορυφή που οφείλουμε να ανέβουμε για να κατακτήσουμε από το νυν στο αεί, την βασιλεία Του.

Ναι είναι πνευματική κλίμακα οι επί του όρους μακαρισμοί των αγίων αγωνιστών από τον Κύριο, με βαθμίδες πνευματικές. Η ταπείνωση και η γνώση του εαυτού γεννά την μετάνοια, η μετάνοια την πραότητα, η πραότητα τον ακόρεστο έρωτα για τον πρᾶο Χριστό και την φιλαγαθία της ελεημοσύνης, η ελεημοσύνη οδηγεί στην καθαρότητα της καρδιάς, η οποία εκφράζεται με την ειρηνοποίηση, ενώ η εν Χριστώ βιωματική κατάσταση της ειρήνης προκαλεί την αντίδραση του κόσμου εναντίον των αγίων και οδηγεί στις διώξεις και το ευλογημένο καθαρτικό μαρτύριο και την μακαριότητα.

Ας προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε ερμηνευτικά την πρώτη βαθμίδα της κλίμακας που είναι συγχρόνως και κορυφαία, μακαρισμό που συχνά χρησιμοποιούμε εν τω λόγω, αδυνατώντας πολλές φορές όμως να τον εννοήσουμε: «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι ότι αυτών εστίν η βασιλεία των ουρανών», ήτοι σε ελεύθερη απόδοση: Ευτυχισμένοι αυτοί που νιώθουν το πνεύμα τους φτωχό έναντι του Θεού γιατί σε αυτούς ανήκει η βασιλεία των ουρανών».

Στους εκτός Εκκλησίας έχει διαμορφωθεί ή λανθασμένη εντύπωση πώς πτωχός τω πνεύματι είναι ο διανοητικά ασθενής, ο πνευματικά άρρωστος. Βεβαίως, ισχύει το ακριβώς αντίθετο. «Πτωχός τω πνεύματι» είναι τελικά αυτός που συνέλαβε το πραγματικό νόημα της ζωής . Αυτός, που ανεξάρτητα από την κοινωνική του θέση, υπόσταση, αξίωμα, τάλαντα, γνώση, κατάσταση πνευματική και ηθική, νιώθει ειλικρινά τον εαυτό του ολόκληρο φτωχό έναντι του θείκου μεγαλείου.

Ελεεινό και ποταπό κρίνει τον εαυτό του, όχι με λόγους υποκριτικούς και επιδείξεις ψευτοευλάβειας , αλλά συνειδητά, ενσυνείδητα σε σχέση με τον άγιο, παντογνώστη και έμπλουτο Θεό. Με λίγα λόγια ο ταπεινός άνθρωπος, αυτός που κατόρθωσε να δει τον εαυτό του και όχι να απελπιστεί, αλλά να κάνει την φιλοσοφία της ταπείνωσης όχημα για να πετάξει σε ύψη πνευματικά. Αυτή είναι η πρώτη προϋπόθεση να γνωρίσει τις κατά δύναμη το θείο και να γίνει μακάριος

δηλαδή άγιος.

Ο ταπεινός είναι γνήσια εικόνα του Χριστού ο οποίος ήρθε στον κόσμο όχι για να διακονηθεί, αλλά να διακονήσει, ως πτωχός δούλος Κυρίου κατά το προφητικόν λόγιον. Η σημασία της εν Χριστώ πτωχείας και ταπεινώσεως διαφαίνεται στο ψαλμικό: «Ο Θεός στους υπερηφάνους αντιτάσσεται, στους δε ταπεινούς δίνει την χάρη Του».

Ο δε Ιωάννης της Κλίμακος ορίζει την ταπεινοφροσύνη ως ουράνιο ανεμοστρόβιλο που μπορεί να ανεβάσει την ψυχή από την άβυσσο της αμαρτίας στα ύψη του ουρανού.

Εκλεκτοί του Θεού είναι οι ταπεινοί.Ανόητους και άφρονες ονόμασε το ευαγγέλιο τους υπερηφάνους, όσους καταφέρνουν να ξεχνούν την μηδαμινότητα τους έναντι του Θεού.

Και δυστυχώς η υπερηφάνεια είναι η μάστιγα των σύγχρονων ανθρώπων. Ο άνθρωπος ειδωλοποιεί το εγώ. Πλούσιος στον ευαγγελικό λόγο είναι ο άφρων και εγωιστής και ο κατά Θεόν πλουτίζων είναι αυτός ο πνευματικά εξαρτώμενος μόνον από την χάρη του Θεού και μόνο στον Θεό εμπιστευόμενος τα πάντα.

Ας δώσουμε και κάποιες άλλες ερμηνείες για την πτωχεία τω πνεύματι εν Χριστώ:

Στην ορθόδοξη πρακτική και πνευματικότητα την βρίσκουμε στην σχέση γέροντα και υποτακτικού. Στην μακαρία υπακοή. Πτωχοί τω πνεύματι είναι επίσης εκείνοι οι οποίοι ενώ ευτύχησαν κατά τα κοσμικά κριτήρια να έχουν πολλά αγαθά, επιλέγουν να ζήσουν για την αγάπη του Χριστού φτωχοί και στερημένοι, όχι λόγω μιζέριας και φιλαργυρίας, αλλά για άσκηση και πόνο για την φτώχεια του αδελφού. Αυτοί που δεν θαμπώνονται από τον θόρυβο και την φαντασία του κόσμου, αλλά εννοώντας την απάτη του πλούτου, διαθέτουν τα υπάρχοντα τους στους ενδεείς, σαν να μην είχαν καμία αξία και ζούν ασκητικά και απλά.

Εκείνοι οι οποίοι άφησαν ότι τους ήταν αγαπητό στον κόσμο για να ακολουθήσουν στερημένη ζωή για χάρη του Χριστού, μοναχοί, αλλά και άνθρωποι κρυπτοί από τον κόσμο. Πτωχοί τω πνεύματι είναι επίσης αυτοί που δέχονται εύκολα, χωρίς να περιεργάζονται και να αμφιβάλλουν κάθε θαυμαστή και υπέρλογη διδασκαλία της Εκκλησίας, χωρίς να μπαίνουν στην διαδικασία να αμφισβητούν,επικαλούμενοι την σοφία και λογική του κόσμου, ενώ είναι και επιτήδειοι στα του κόσμου και σοφότεροι όλων.

Οι αγόγγυστοι διακονητές,όσοι σιωπούν στις προσβολές,όσοι δεν κομπάζουν. Εκείνοι οι οποίοι γνωρίζουν ότι καμία σοφία και γνώση υπερβατική ή εγκόσμια δεν

είναι αρκετή και καταλήγουν ότι δεν γνωρίζουν τίποτα.

Κορυφαίοι όλων εκείνων είναι όσοι δεν έχουν εμπιστοσύνη στο θέλημα τους, αλλά τα πάντα έχουν αφήσει και εμπιστευθεί στον Θεό. Από την ταπεινότερη ελάχιστη μέριμνα της καθημερινότητας, ως την υψηλότερη αποκάλυψη. Για τα παραπάνω όμως, στιγμή δεν θεωρούν τον εαυτό τους, ούτε άξιο, ούτε δεκτικό. Και μάλιστα θαρρούν ότι οι ίδιοι είναι φορείς των αμαρτιών, βάρος της γης και κληρονόμοι της πιο βαριάς καταδίκης.

Τέτοια ταπείνωση είναι το κλειδί του παραδείσου. Όλοι αυτοί γίνονται κληρονόμοι της βασιλείας, κληρονόμοι Θεού και συγκληρονόμοι Χριστού.